

Avtal omförhandlades i hemlighet om hembesök hos sjuka äldre i Skåne

P4 Radio Malmöhus granskar den privata vården:

Det privata vårdbolaget Carema fick ett guldkantat mångmiljonavtal med Region Skåne om hembesöksverksamheten, men bolaget lyckas inte ens utföra hälften av antalet utlovade besök. Trots det fick man behålla avtalet, som dessutom skrevs om i hemlighet i somras utan att den politiska oppositionen informerades – och blev mer lönsamt för Carema. Nu blir det politisk strid om sjukbesöken i hemmen hos de gamla i Skåne.

Serien handlar om ett traditionellt genomfört grävarbete, som utgick från ett uppslag i samband med en diarietikoll. I anonyma brev till Region Skåne beskrevs hur illa hembesöksverksamheten fungerade efter privatiseringen. När vi rotade vidare fann vi att avtalet mellan privata Carema och Region Skåne redan efter några månader förhandlats om och blivit mer lönsamt för bolaget. Genom omförhandlingen tjänade Carema två miljoner kronor retroaktivt. Vi fann också hur vårdbolaget – trots löften om motsatsen – inte lyckades göra fler hembesök hos gamla och sjuka, något som varit politikernas motiv till att privatisera verksamheten.

/Tinna Andersson, nyhetschef P4 Radio Malmöhus

Arbetsbeskrivning

Inslagen gjordes av Petra Haupt, reporter på P4 Radio Malmöhus. De sändes mellan den 4 och den 9 november 2009 i nyheterna och i aktualitetsprogrammet Skåne Direkt i P4 Radio Malmöhus, och i nyheterna och i aktualitetsprogrammet Arena i P4 Radio Kristianstad.

Bakgrund och idé

Den styrande femklövern i Region Skåne beslutade 2008 att satsa på och privatisera den akuta hembesöksverksamheten för framförallt äldre personer. Beslutet var omdiskuterat, men verksamheten upphandlades. I februari 2009 körde vårdföretaget Carema igång, och under våren har vi och andra medier rapporterat om en del problem. Det har bland annat handlat om att patienter fått vänta länge på besök, och att det tagit för lång tid för Carema att konstatera dödsfall i hemmen.

I höstas hittade jag ett par brev på Region Skånes postlista från anonyma kommunala distriktssköterskor och ambulansförare. De hävdade att Carema ofta sa nej till att åka ut på hembesök, och då fick jag idén att gå igenom vad det egentligen stod i avtalet. Det kändes relevant, eftersom satsningen var en tydlig politisk prioritering, och eftersom avtalet är värt mycket pengar – 33 miljoner kronor per år. När jag tog fram avtalet förstod jag att det under sommaren hade gjorts en hemlig omförhandling av avtalet.

Arbetsmetoder och källor

Jag började med att försöka få tag på någon som stod bakom de anonyma breven genom att ringa runt till kommunala distriktssköterskor, ambulansförare och fackförbund. Jag fick inget direkt napp men en ganska bra bild av vad man ansåg vara förtjänster och problem med den akuta hembesöksverksamheten.

Då valde jag att gå till skriftliga källor – kravspecifikationen inför upphandlingen och tilldelningsbeslutet, avtalet och det omförhandlade avtalet, Lex Maria-anmälningar, avvikelserapporter, Region Skånes egna uppföljningsrapporter, osv.

Därefter började jag räkna – hur många hembesök skulle man ha gjort första året jämfört med planerat? Hur mycket mer tjänade Carema på de utförda hembesöken med det omförhandlade

avtalet jämfört med det ursprungliga? Carema sa att telefonrådgivningen till kommunerna blev för omfattande, men hur många samtal per kommun handlade det egentligen om? Jag hittade också en källa med god insyn i verksamheten som jag kunde resonera med. Tillsist intervjuade jag ansvarig tjänsteman på Region Skåne, vårdföretaget Carema, ansvarig politiker och oppositionspolitiker.

Problem

Ett problem var att brevskrivarna var anonyma. Jag lade ner mycket tid på att ringa runt men utan resultat, och sedan blev det tidspress. Oppositionen i Region Skåne hade nämligen också fått kännedom om det omförhandlade avtalet och skrev en interpellation till regionfullmäktige. Det ledde till att avtalet blev känt, och därför skyndade vi på publiceringen. Inslagen hade blivit bättre om jag hade hunnit hitta någon som kunde stå för den skarpa kritiken i breven. Jag hade även en Lex Maria-anmälan om en patient som avlidit efter att Carema nekat hemsjukvården ett läkarbesök. Jag försökte leta reda på anhörig och inblandad sjuksköterska men hann aldrig hela vägen fram.

Tidsåtgång

Från att jag hittade de första breven till färdiga inslag tog det en månad. Under de första veckorna jobbade jag parallellt med andra uppdrag, och sista veckan jobbade jag så gott som bara med serien.

Följder av inslagen

Socialdemokraterna i Region Skåne, genom Ingrid Lennerwald, har överklagat det omförhandlade avtalet till länsrätten. Hon invänder mot att beslutet fattats utan delegation från hälso- och sjukvårdsnämnden och hävdar att det strider mot lagen om offentlig upphandling, eftersom avtalet gjorts om. På så vis har andra anbudsgivare missgynnats. Länsrätten har ännu inte fattat något beslut i frågan.

Reaktioner

Några lokala tidningar hade en text efter vårt första inslag om att antalet akuta hembesök som hittills gjorts var få. Därefter var det ingen som direkt hakade på. Kristianstadsbladet skrev en artikel när omförhandlingen överklagades till länsrätten. Jag fick en del samtal och e-postbrev från vårdpersonal. En del var kritiska mot inslagsserien, andra tyckte att det var bra att vi granskade verksamheten. På redaktionen upplever jag att många tyckte det var intressant att göra en ordentlig genomgång av hembesöksverksamheten, eftersom den varit så omdiskuterad.

Anmälningar

Inslagen har inte anmälts. Caremas informationschef kontaktade mig med en del synpunkter men kunde inte peka på några felaktigheter.

Serien finns samlad på webbadressen:

<http://www.sr.se/cgi-bin/malmo/nyheter/amnessida.asp?grupp=9525>

Petra Haupt
Sveriges Radio Malmö
211 01 MALMÖ

Telefon 040-666 56 72
Mobil 0708-27 81 26
E-post petra.haupt@sr.se

Innehåll CD-skiva:

Avtal omförhandlades i hemlighet om hembesök hos sjuka äldre i Skåne

- Spår 1** Morgonnyhet 09-11-04
”Färre hembesök trots storsatsning”
- Spår 2** Inslag aktualitetsprogram 09-11-04
”Färre hembesök trots storsatsning”
- Spår 3** Morgonnyhet 09-11-05
”Nytt avtal gav Carema två miljoner”
- Spår 4** Morgonnyhet 09-11-06
”Carema slapp ge telefonråd”
- Spår 5** Inslag aktualitetsprogram 09-11-06
”Bättre betalt och färre arbetsuppgifter”
- Spår 6** Morgonnyhet 09-11-09
”Carema nekat hembesök”
- Spår 7** Inslag aktualitetsprogram 09-11-09
”Skandal – eller bättring på gång?”
- Spår 8** Eftermiddagsnyhet 09-11-09
”S upprörs över omförhandlat avtal”